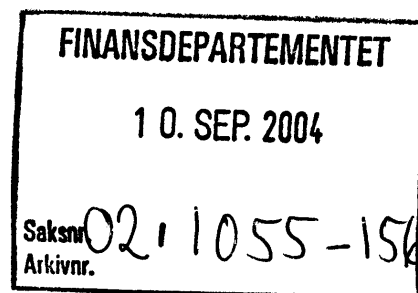

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår referanse: 03/2310
Deres referanse: 02/1055 FM KyK
Dato: 8. september 2004

HØRING – UTKAST TIL FORSKRIFT OM FLYTTING AV INDIVIDUELLE PENSJONSAVTALER

Kredittilsynet viser til Finansdepartementets brev av 24. juni 2004.

Som vedlegg til departementets brev fulgte utkast til en forskrift med utfyllende bestemmelser til begrepet "tilsvarende kontrakt" ved flytting av individuelle pensjonsavtaler. Dette begrepet er benyttet i lov om forsikringsvirksomhet § 8c-1 annet ledd, og forskriftshjemmelen er gitt i paragrafens femte ledd.

Finansdepartementet har i forskriftsutkastet valgt å formulere kriterier for når en kontrakt *ikke* er å anse som en "tilsvarende kontrakt" i lovens forstand. Dersom en person har rett til en type ytelse etter bare én av kontraktene (underforstått i avgivende eller mottakende selskap), forholdet mellom de ulike typer av ytelser er vesentlig forskjellig i kontraktene, og/eller selskapets ansvar for den forsikredes liv eller helse er vesentlig forskjellig i kontraktene, skal kontraktene *ikke* anses å være flyttet til en tilsvarende kontrakt. Etter Kredittilsynets vurdering vil en forskrift med et slikt innhold være svært vanskelig å håndheve, ettersom to av de tre kriteriene er basert på et så lite kvantifiserbart begrep som "vesentlig forskjellig". Departementet bemerker riktignok i følgebrevet at en ikke i en forskrift vil kunne angi både utfyllende og presist når to forsikringskontrakter må sies å tilsvare hverandre, og at det vil måtte aksepteres at forskriften i enkelte flyttetilfeller vil gi begrenset veiledning. Kredittilsynet vil likevel anbefale at man finner kriterier som gir mindre rom for tolkning og skjønn enn de foreslåtte.

Departementet spør spesielt om høringsinstansenes merknader til spørsmålet om hvorvidt forholdsmessighet mellom ytelsene, eller forholdsmessighet mellom premiereserven knyttet til hver enkelt ytelsesform, skal være kriterium for flytting. Kredittilsynet er enig i at disse forhold eventuelt bør reguleres på basis av forholdsmessighet mellom *ytelsene* som sådan.

Kredittilsynet vil, på bakgrunn av forskriftens antatte formål, si seg enig i at forskriften begrenses til å gjelde individuelle pensjonsrettigheter. Det synes imidlertid naturlig å inkludere "fripoliser, pensjonskapitalbevis og tilsvarende individuelle pensjonsrettigheter utgått fra kollektive ordninger" i henhold til lovens § 8c-1 første ledd bokstav e, i tillegg til "individuelle pensjonsavtaler" i henhold til bokstav f.

Departementet ber også om høringsinstansenes syn på om det bør tas inn en bestemmelse i forskriften som presiserer at kontraktens skattemessige status ikke kan endres ved flytting. Videre ber departementet om høringsinstansenes syn på om det bør inntas en bestemmelse i forskriften om at kontrakter som er underlagt ulik form for kapitalforvaltning i avgivende og mottakende selskap ikke skal kunne anses å være tilsvarende kontrakter. Etter Kredittilsynets vurdering er både skatteregime og kapitalforvaltningsregime blant de forhold som bør være like i avgivende og mottakende selskap dersom kontraktene skal anses å være *tilsvarende*. For så vidt angår skatteregime vil flytting for eksempel fra IPA til livrente komme i konflikt med de aktuelle skatteregler, slik at regulering innenfor flyttereglene er overflødig.

Departementet knytter i sitt følgebrev behovet for den aktuelle forskrift opp mot begrensningene i avgivende pensjonsinnretnings adgang til å beregne seleksjonsfradrag ved flytting. Etter lovens § 8c-14 sjette ledd kan slikt seleksjonsfradrag kun beregnes dersom *mottakende* pensjonsinnretning legger ny helsevurdering til grunn ved fastsettelse av ytelsene. Kredittilsynet bemerker at dette representerer en betydelig innstramning i forhold til den tidligere flytteforskrift (gitt med hjemmel i lovens nå opphevede § 7-8), der denne adgangen var uavhengig av mottakende pensjonsinnretnings disposisjoner.

Kredittilsynet har i flere tidligere brev gitt uttrykk for de soliditetsmessige betenkeligheter ved utformingen av lovens § 8c-14 sjette ledd, og konkret foreslått en alternativ formulering av dette som ville ha gjeninnført rettstilstanden før vedtakelsen av lovens kapittel 8c. Dette standpunktet opprettholdes, og det styrkes ytterligere etter en vurdering av mulighetene til å oppnå det samme gjennom forskriftsregulering slik som foreslått av departementet.

Kredittilsynet har imidlertid merket seg at departementet i stedet for en lovendring velger å foreslå en forskrift som er ment å skulle "kompensere" for den (de facto) bortfalte adgang til seleksjonsfradrag, ved å legge begrensninger på flyttingen som sådan gjennom å oppstille krav til "tilsvarende kontrakt" (jf. § 8c-1 annet ledd).

Med en svært "restriktiv" skjønnsutøvelse vil departementets forslag kunne tjene sin hensikt. Dersom man gjennomgående finner at de forhold som omtales i de to siste vilkårene *er*

"vesentlig forskjellig" slik at flytting derfor ikke kan finne sted, vil imidlertid all flytteaktivitet mellom selskapene lammes, og ikke bare den som er initiert av spekulative, helsemessige vurderinger fra forsikringstakeres side. Dette er i et konkurransemessig og forbrukerpolitisk perspektiv særdeles lite ønskelig, og innebærer et klart brudd på den linje som har vært fulgt i all regelverksutvikling innen livsforsikring siden flytteretten ble lovfestet i 1988.

Med en "liberal" skjønnsutøvelse vil departementets forslag ikke bidra til å løse det foreliggende problem, som altså er initiert av at den ubetingede adgang til å ta seleksjonsfradrag er bortfalt. En forsikringstaker med reduserte leveutsikter kan flytte sin pensjonsavtale til et annet selskap, og der tegne en tilleggsdekning som sikrer at premiereserven tilfaller de etterlatte ved dødsfall. Pensjonsavtalen som sådan flyttes til tilnærmet identisk kontrakt. Vilkårene i departementets forslag utfordres dermed ikke. Samtidig vil mottakende selskap ikke ha noe incitamentet til å kreve helseerklæring. Dermed vil avgivende selskap ikke kunne ta seleksjonsfradrag, og mister således hele dødelighetsarven. Konsekvensen av departementets forslag vil da kunne bli krav fra Kredittilsynet om forhøyede premier for nye kontrakter og forsterking av premiereserven for eksisterende kontrakter.

I denne sammenheng er det relevant å presisere at mottakende selskap tilbyr den aktuelle tilleggsdekning (som gir utbetaling ved dødsfall) til ordinære, forretningsmessige vilkår, dvs. til samme premietariff som benyttes ved ordinær nytegning. Om tilleggsdekningen isolert sett gir en nesten "sikker" utbetaling i løpet av et begrenset tidsintervall fordi kunden har reduserte leveutsikter, vil en betydelig forsikringssum kunne bli utbetalt. Når det gjelder flytting til fondsforsikringsselskap (som dekker den betydeligste del av flyttevolumet for så vidt gjelder individuelle forsikringer) vil dødsrisikoytelsen bli saldert mot et tilsvarende beløp i premiereserve for hoveddekningen (den tilflyttede pensjonsavtale), og selskapet har samlet sett ikke lidd noe økonomisk tap. Et relevant poeng er, som antydnet over, at et forsikringsselskap isolert sett ikke har noe vesentlig incitament til å foreta en "riktig" helsevurdering i dette tilfelle, da resultatet av helsevurderingen ikke har forretningsmessig betydning. Det kan hevdes at dette vil være en omgåelse av regelverket, men man må for alle praktiske formål legge til grunn at en slik tilpasning vil kunne finne sted i vesentlig grad. Avgivende selskap vil i dette tilfelle altså ikke kunne ta seleksjonsfradrag, ettersom mottakende selskap ikke har gjort helsevurdering i tilknytning til den tilflyttede kontrakten. Det skal for ordens skyld bemerkes at det vil være en nærmest umulig oppgave for tilsynsmyndighetene å kontrollere selskaperes rutiner for helsebedømmelse i slike saker. For så vidt angår filialer av utenlandske selskaper, vil en slik kontroll heller ikke være juridisk mulig, fordi den må anses som del av et rent soliditetstilsyn og dermed utenfor vertslandsmyndighetenes kompetanse.

I relasjon til det ovenstående kan det være grunn til å minne om hva departementet selv skriver i høringsbrevet (side 4 nederst):

Dersom forsikringstaker kan flytte fra en kontrakt med dødelighetsarv til en kontrakt uten dødelighetsarv, åpner dette for helsemotivert flytting. En slik flytteaktivitet vil, om den får

noe omfang, kunne undergrave den solidaritet som forsikringskollektivet i selskapene bygger på.

Dette sitatet viser at departementet også er opptatt av solidaritetsaspektet innen et forsikringskollektiv. Den form for flytting som her beskrives stoppes da også effektivt av den foreslåtte forskriftsformulering om at flytting ikke kan finne sted dersom selskapets ansvar for den forsikredes liv eller helse er vesentlig forskjellig i kontraktene. Andre former for helsemotivert flytting stoppes imidlertid, som påvist over, ikke uten at man samtidig lammer høyst legitim flytting som ikke har noe med seleksjonsproblematikken å gjøre.

* * * * *

Avslutningsvis vil Kredittilsynet sette spørsmålstegn ved departementets skille mellom "flytting som faller inn under den lovfestede rett til flytting" og "annen overføring av premiereserve for finansiering av annen forsikringskontrakt", jf. punkt 2 første avsnitt i høringsbrevet. Det kan etter Kredittilsynets oppfatning ikke foretas annen flytting enn den som faller inn under den lovfestede flytterett, og det er nettopp betingelsene for anvendelse av denne flytteretten det foreliggende forskriftsutkast er ment å skulle bidra til å avklare. Poenget må være å fastslå hva som kan kreves av en "tilsvarende kontrakt opprettet i en annen pensjonsinnretning" (jf. § 8c-1 annet ledd) for at flytteretten skal kunne utøves. Annen flytting, for eksempel flytting til en kontrakt som *ikke* anses som tilsvarende, vil derfor forutsetningsvis ikke kunne foretas.

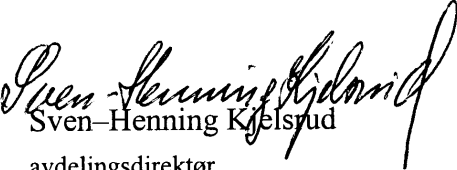
Hvis Finansdepartementet mener at det kan foretas "annen overføring av premiereserve for finansiering av annen forsikringskontrakt", risikerer man at forsøk på å regulere den "flytting som faller inn under den lovfestede rett til flytting" blir en nullitet. Dersom en konkret flytteoperasjon er i strid med de regler som følger av lovens kapittel 8c med tilhørende forskrifter, kan man i så fall risikere at selskapene definerer den som "annen overføring av premiereserve for finansiering av annen forsikringskontrakt" utenfor lovens virkeområde. En slik innfallsvinkel ville (med unntak for saker vedrørende flytting til Statens Pensjonskasse) representere et klart brudd med rettstilstanden frem til 1. januar 2004, som består i at flytteretten er lovfestet, men at utøvelsen av den avhenger av at visse betingelser er oppfylt. Og det er nettopp disse betingelser som tidligere var nedfelt i forskriften til den tidligere § 7-8 ("flytteforskriften") og som nå presumptivt skal reguleres av kapittel 8c med tilhørende forskrifter.

Den problemstilling som er omtalt i de to foregående avsnitt har implikasjoner for spørsmålet om det såkalte seleksjonsfradraget. Konsekvensen av departementets forståelse, hvis denne er korrekt fortolket, vil være at avgivende selskap i et flytteforhold ubetinget *kan* ta seleksjonsfradrag – i motstrid til hva departementet ønsker – gjennom å påse at flytting *ikke* skjer til "tilsvarende kontrakt" og derfor ikke kan anses som "flytting som faller inn under den lovfestede rett til flytting". En annen sak er at man vanskelig kan forestille seg praktikable

rutiner som muliggjør at avgivende selskap får full kunnskap om hva slags avtale som i slike tilfeller etableres i mottakende selskap.

Kredittilsynet finner etter en samlet vurdering, bl.a. etter en gjennomgang av forskrifts-
utkastet, å ville tilrå at det fremmes forslag for Stortinget om en endring i lov om forsikrings-
virksomhet § 8c–14 sjette ledd.

Med hilsen
Kredittilsynet

Sven-Henning Kjelsrud
avdelingsdirektør

Hanne Myre
seksjonssjef